

Interreg

Austria-Hungary

European Union – European Regional Development Fund

Co-AGE

BILATERÁLIS MODELL AZ IDŐSEBB EMBEREKKEK VALÓ ÖNKÉNTES MUNKA TÁMOGATÁSÁRA

Co-AGE ATHU 123

2019.11.01. –2022.10.31.

TARTALOMJEGYZÉK

TARTALOMJEGYZÉK.....	HIBA! A KÖNYVJELZŐ NEM LÉTEZIK.
BEVEZETŐ	HIBA! A KÖNYVJELZŐ NEM LÉTEZIK.
KIINDULÁSI HELYZET	HIBA! A KÖNYVJELZŐ NEM LÉTEZIK.
A Co-AGE Interreg-projekt.....	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
Az idősbárát települések, ill. közösségek koncepciója	5
Az idősebb emberek élethelyzete Ausztriában és Magyarországon	6
Az önkéntes elköteleződés szükséglete	
STRUKTÚRÁK	9
Formális és informális elkötelezettség	9
Olyan struktúrák, amelyekben az önkéntesek elkötelezik magukat	9
CÉLKITŰZÉSEK	HIBA! A KÖNYVJELZŐ NEM LÉTEZIK.
A bilaterális modell céljai	16
MENEDZSMENT-FOLYAMATOK A CO-AGE PROJEKTBEN.....	17
Az önkntesek feladatainak definiálása	17
A keretfeltételek megteremtése	18
A nyilvánosság tájékoztatása.....	18
Együttműködések és hálózatok felépítése, és azok felhasználása.....	
Értékelés és továbbfejlesztés	
KOORDINÁCIÓS FOLYAMATOK A CO-AGE PROJEKTBEN	HIBA! A KÖNYVJELZŐ NEM LÉTEZIK.
Önkéntesek megnyerése	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
A bevetések koordinálása és az önkéntesek hálózatosodása	22
Az önkéntesek kíséréte és segítése	22
KÍNÁLATOK	HIBA! A KÖNYVJELZŐ NEM LÉTEZIK.
Többlet-érték az önkéntesen elköteleződő idős emberek számára	25
KOOPERÁCIÓK.....	26
ÖSZEFoglalás	HIBA! A KÖNYVJELZŐ NEM LÉTEZIK.
FORRÁSOK MEGNEVEZÉSE	HIBA! A KÖNYVJELZŐ NEM LÉTEZIK.

BEVEZETŐ

Az önkéntesek olyan személyek, akik **szabad akaratukból, anyagi ellenszolgáltatás nélkül más, nem a saját háztartásukban élő személyek javára**, és/vagy a társadalom számára **végeznek különböző tevékenységeket**. Az önkéntes tevékenység végezhető egyénileg vagy csoportokban, rendszeresen vagy alkalmilag (pl. vészhelyzetben), bel- és külföldön, formálisan vagy informálisan.

Vitán felül áll, hogy az önkéntes elkötelezettség **értékes erőforrást** jelent. Mindeközben azonban nem szabad szem elől téveszteni azt a tényt, hogy az **önkéntes munka** esetében olyasvalamiről van szó, amit **megengedhet magának**, ill. **meg akar engedni magának** az ember. Ez érvényes minden egyes egyénre ugyanúgy, mint az egyesületekre vagy szervezetekre és magára a társadalomra is.

Így nem csoda, hogy arra a szervezeteknek, egyesületeknek, egyházközségeknek feltett kérdésre, miben lehet őket az önkéntesek foglalkoztatásában leginkább támogatni, a Co-AGE projekt által végrehajtott igényfelmérés során mind a magyar, mind az osztrák résztvevők azt adták meg **leggyakoribb válaszként**: az **önkéntes munka** mint támogató intézkedés **nagyobb társadalmi elismertségnek örvend**.

Ahhoz, hogy (hosszabb távra) önkéntesen elköteleződjenek, az embereknek egyrészt **elég szabadidőre** van szükségük, ill. másrészt **megfelelő egzisztenciális háttérre**. Ezt mutatja a statisztika is. A 2019-es ausztriai önkéntes munkáról szóló beszámoló szerint Ausztriában átlagot meghaladó hányadban a magas jövedelműek köteleződnek el aktívan az önkéntes munka iránt.

Másrészt az **önkéntes munka elősegítéséhez és méltatásához**, valamint az önkéntesek professzionális kíséretéhez pénzügyi és személyi **erőforrásokra** van szükség a **koordinálás és a menedzsment** számára.

A **bilaterális modell az idősebb emberekkel való önkéntes munka támogatására** az ezen célcsoport számára végzett önkéntes munkát mind az **idősebb emberek iránti** önkéntes elköteleződés perspektívájából, mind pedig az **idősebb emberek elköteleződése** szemszögéből is szemléli, és ennek során figyelembe veszi az individuális, a szervezeti és a társadalmi szintet is.

Jelen modell feladata, hogy hozzájáruljon ahhoz, hogy **önkéntes projekteket** lehessen a Co-AGE projekt keretében **szervezni és implementálni**, valamint az **elkötelezett önkénteseket** professzionális módon lehessen **koordinálni és kísérni**. A bilaterális modellben az **önkéntes munka célkitűzéseit, struktúráit és folyamatait**, valamint a **kínálatokat és kooperációkat** olyan részletes szinten tárgyaljuk, amely **Magyarországra és Ausztriára egyaránt ráillik**. Ezáltal alapul szolgál a **regionális adaptációk és a regionális modellek értékeléséhez**.

KIINDULÁSI HELYZET

Az első fejezet azt a **kontextust** vizsgálja, **amelybe az idősebb emberek iránti és részükről megnyilvánuló önkéntes elköteleződés a Co-AGE projektben** beágyazódik. Ennek során azokra az információkra is támaszkodunk, amelyeket az önkéntes munkára vonatkozó szükséglet felmérések és az osztrák-magyar határ régióban az önkéntes elköteleződés gyakorlatának elemzésekor és szociodemográfiai keretfeltételeinek vizsgálatakor sikerült kidolgozni.

A Co-AGE Interreg-projekt

A Co-AGE Interreg-projekt két releváns célkitűzése egyrészt az **idősebb emberek életminőségének növelése az osztrák-magyar határ régióban**, másrészt pedig az **intézményi együttműködés erősítése**. A fiatal emberek nagyobb városokba történő elvándorlása, a kivándorlás, a növekvő mértékben öregedő lakosság és a szakképzett személyzet hiánya az idősebb emberek életminőségének romlásához vezethet. Az egyedül maradt idősebbek gyakran érzik magukat magányosnak és kirekesztettnek. A társaság és feléjük fordulás mellett hétköznapi problémáik megoldásában is segítségre szorulnak. A **Co-AGE projekt** azt tűzte ki célul, hogy erre a problémahelyzetre olyan megoldásokat dolgoz ki, amelyek az **önkéntes elköteleződésre támaszkodnak**.

A projekt megvalósítása során a cél az, hogy **idősebb emberek önkéntesek támogatásával és különböző tevékenységeken és programokon keresztül integrálódjanak a társadalomba**. A projekt célul tűzte ki, hogy **fenntartható módon erősítse** intézmények, szakmai szervezetek, egyházak, közösségek, egyházi közösségek és a helyi közszolgálati szervek **együttműködését**. Nem csak a részt vevő települések közötti hálózatok létrejötte tartozik a célkitűzések közé, hanem a rendelkezésre álló releváns intézményekkel való együttműködés létrejötte is, hogy így biztosítani lehessen a projekt fenntarthatóságát.

Az **önkénteseket** olyan **bizalmi munkatársak koordinálják**, akiket egy – az öregedés és az önkéntes elköteleződés témakörében elvégzett – képzés során felkészítettek betöltendő szerepükre. A **bizalmi munkatársak** feladata emellett az, hogy **összekötő szerepet** töltsenek be a **települések és intézmények, az önkéntesek és az idősebb emberek között**.

Az idősbárát települések, ill. közösségek koncepciója

Általánosan ismert, hogy Közép-Európa népessége (mint ahogy a világ többi részén is) rohamosan öregszik. Nem csak Ausztriában és Magyarországon nő egyre inkább az idős emberek száma, miközben a fiatalabb lakosság száma csökken. Ennek okait részletes elemzés alá lehetne vonni, az egyik ok azonban bizonyosan az, hogy az ipari országokban az elvárt élettartam fokozatosan növekszik. 2006-ban a **WHO**, az Egészségügyi Világszervezet, éppen ezért megindította a „**Global Age-friendly Cities**” nevű programját, amelyben 23 ország 33 városában végeztek felmérést, hogy kiderítsék, milyen intézkedéseket tehetnek a városok és községek az **aktív öregedés támogatására**, és ezáltal hogy válhatnak **idősbaráttá**.

A tanulmány keretében (WHO, 2007) mindenekelőtt az időseket kérték meg arra, hogy **életük nyolc területén** írják le az előnyöket és a korlátokat: lakhatás, mobilitás és közlekedés, információ és kommunikáció, közterületek és épületek, kommunális támogatás és egészségügyi szolgáltatások, a társadalmi életben való részvétel, polgárok bevonása és foglalkoztatás, megbecsülés és társadalmi integráció.

A „The Global Network for Age-friendly Cities and Communities” c. WHO-beszámoló 2018-ban a következőképpen definiálta az **idősbárát környezeti tényezőket**: Az idősbárát környezet mentes a társadalmi és pszichikai akadályoktól, olyan egészségügyi döntéshozók, rendszerek, szolgáltatók és technológiák alakítják, amelyek felismerik az idősebb emberek képességeit és lehetőségeit, rugalmasan alkalmazkodnak az idősebb emberek szükségleteihez, tiszteletben tartják az idősök döntéseit, egyenértékűsége törekednek, támogatják a rászorulókat, és elősegítik az idősebb emberek integrációját. Az ilyen környezet megteremtéséhez előfeltételként jelentkezik a **több területen történő változtatás és reform szükségessége** (mint többek között az egészség(ügy), szállítás, lakhatás, munka, vagy a szociális szektor). Azért, hogy ezek a célok és reformok megvalósíthatóak legyenek, szükséges a **kormányok, szolgáltatók, civil szervezetek, valamint magának az idős generációnak és családtagjaiknak az együttműködése**.

A Co-AGE projekt úgy támogatja az **ilyen idősbárát közösségek létrehozását**, hogy a megnevezett vetületek közül többeket is megcéloz, és különböző aktivitásokkal és projekkel **hidat ver az idősebb emberek, az önként elköteleződő személyek és a települések, egyházközségek és szervezetek közé**.

Az idősebb emberek élethelyzete Ausztriában és Magyarországon

A 60 év fölöttiek aránya a teljes lakosság körében Európában folyamatosan növekszik. Ez azt jelenti, hogy a keresőképes korú emberekkel szemben egyre több olyan ember áll a másik oldalon, aki kereső tevékenységét már lezárta. Az **igen magas életkorúak aránya**, tehát azoké az embereké, akik életük negyedik szakaszába léptek, szintén **erősen növekszik**. Két ok tekinthető mérvadónak ebben a tendenciában. Egyrészt az elsősorban a nyugati világra jellemző **folyamatosan növekvő elvárható élettartam**, másrésztől azonban az itt **folyamatosan csökkenő születésszám** is meghatározó. Társul ehhez még az is, hogy egyre több ember **aktív keresőképes időszaka befejeztével** a legtöbb esetben még egy **olyan hosszú életszakaszra számíthat**, amelyben **jó fizikai és pszichikai teljesítőképesség** birtokában lesz. (Gross, 2009)

Ausztriában 2021 elején a lakosság 19,3 százaléka volt 20 év alatti, 61,5 százaléka 20 és 64 év közötti és **19,2 százaléka 65 éves, vagy idősebb**. A hosszú távú összehasonlításban egyrészt a fiatalabb korcsoport arányának határozott csökkenése mutatkozik meg, másrészt az idősek arányának hasonlóan világosan látható növekedése. A középső korosztály azonban, amely életkorát tekintve megegyezik a szokásos keresőképes korosztállyal, arányában igen konstans marad.¹

Burgenlandban 2019 végén a lakosság **22,2 százaléka volt 64 év feletti**. Ezzel Burgenland volt az a tartomány, ahol az időskorúak aránya a legmagasabb volt. **Stájerországban a lakosság 20,5 százaléka volt 64 évnél idősebb**. A legfiatalabb lakossági csoport, a 20 év alattiak aránya Burgenlandban volt a legalacsonyabb, 17,8 százalékkal, Stájerország a maga 18 százalékaival utolsó előtti helyen állt. A burgenlandi lakosság medián életkora 2019 végén kerekített étékkal 45,6 év volt. Ezzel **Burgenland** volt az az ausztriai tartomány, amelyben az átlagos életkor a **legmagasabb értéket** mutatta. **Stájerországban az átlag életkor** 2019-ben kerekítve **44,1 év volt**. A **hosszú távú összehasonlításból** kitűnik, hogy az **ausztriai emberek folyamatosan idősödnek**.²

Magyarországon 2019-ben a lakosság 14,4 százaléka volt 0 und 14 év közötti, 65,9 százaléka 15 és 64 év közötti és **19,7 százaléka 65 éves, vagy idősebb** (kerekített értékek). 2020-ban a **magyarországi lakosság medián életkora** a becslés szerint kerekítve **43.3 év lesz**. 2050-ig a magyar lakosság átlag életkora az előrejelzés szerint kereken 48 évre fog emelkedni.³

¹ <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/217431/umfrage/altersstruktur-in-oesterreich/>

² <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/688040/umfrage/altersstruktur-in-oesterreich-nach-bundeslaendern/>

³ <https://de.statista.com/statistik/daten/studie/272447/umfrage/altersstruktur-in-ungarn/>

Ezzel egy időben a **családokon belüli struktúrák** is változnak. Egyre több idős ember kényszerül rá arra, hogy egyedül éljen, sok esetben még a családtagjaik közvetlen segítségére sem támaszkodhatnak, habár tulajdonképpen rendszeres gondozásra és ápolásra lenne szükségük.

Az önkéntes elköteleződés szükségessége

Ezen fejlemények fényében megnő az **idősebb és nagyon idős korú emberek** életük mindennapjaiban való **gondozásának és támogatásának szükséglete**, és ezzel az olyan **egyesületekben és szervezetekben** végzett **önkéntes és térítésmentes tevékenységek iránti kereslet** is, amelyek ezen a területen aktívan közreműködnek.

Mindemellett azonban nőtt az **igény az olyan aktivitások iránt** is, amelyek során az **idős nők és férfiak** a keresőképes korból kikerülve **saját szabadidejüket alakíthatják és tartalmassá tehetik**, mivel sokuknál még igen magas életkorban is megvannak azok az egészségi és akár anyagi erőforrások is, amelyekkel aktívan bekapcsolódhatnak a közösségbe.

Az **önkéntes munka** mindkét területen fontos funkciót tölt be: Egyrészt azért, mert az önkéntes elköteleződés mindig nagy szerepet játszik akkor, ha **társadalmi kihívásokat és problémákat** kell **megoldani**, és a **társadalmi összetartást** kell **elősegíteni** – ebben a konkrét esetben az idősbárát közösségek megteremtését – másrészt pedig azért, mert az **önkéntes tevékenység gyakorlása** emelheti az időskori életminőséget, nem utolsósorban amiatt, hogy az elkötelezett embereknek megadja a lehetőséget, hogy a társadalom részesei legyenek, szociális kötődésük legyen, és elismerésben részesüljenek, ami így tartalmas feladatokat nyújt számukra.

Az ausztriai önkéntes munkáról szóló 3. beszámoló szerint, a 2019-es interjú formájú felmérés szerint a **60 – 69 évesekre** – tehát azokra, akik kereső tevékenységük befejezte után is közhasznú tevékenységeket akarnak és tudnak végezni – jellemző a **messze legmagasabb részvételi arány**, ami 57 százalékot tesz ki. Egyes területeken még a 70-79 évesek 43 százaléka aktív; a 80 év felettiekénél is ez az arány azért még az idősek egy negyedét teszi ki (az összes korosztályra vonatkozó 46 százalékos aránnyal való összehasonlításban).

Lehet, hogy ez a szempont Ausztriában nagyobb jelentőséggel bír, mint Magyarországon. Egyrészt az **egészségben eltöltött átlagosan elvárható élettartam Ausztriában magasabb, mint**

Magyarországon⁴, másrészt a nyugdíjazás utáni elvárható élettartam is hosszabb Ausztriában, mint Magyarországon.

Összehasonlításként: Magyarországon a nők **nyugdíjba vonulás utáni átlagos elvárható élettartama** 19,8 év. Az osztrák nők nyugdíjazás utáni átlagos várható élettartama 28,9 év. Az osztrák férfiak nyugdíjazás utáni átlagos várható élettartama 19,8 év, Magyarországon ez a szám 15 év.⁵

⁴ [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Healthy_life_years_at_age_65,_males,_2010_and_2015_\(years\)_YB17-de.png](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=File:Healthy_life_years_at_age_65,_males,_2010_and_2015_(years)_YB17-de.png)

⁵ <https://www.europeandatajournalism.eu/ger/Nachrichten/Daten-Nachrichten/Lebenserwartung-nach-der-Rente-Ein-sehr-unausgeglichenes-Europa>

STRUKTÚRÁK

Az önkéntes elköteleződés, ill. az önkéntesek koordinálása, valamint az önkéntes-projektek menedzselése **nagyon eltérő strukturáltságú** lehet. Ebben a fejezetben röviden tárgyaljuk az önkéntes munka különböző variációit, ill. a különböző **szervezeti formákat** és **fenntartói szervezeteket**.

Formális és informális elköteleződés

Az önkéntes tevékenység kapcsán általában különbséget teszünk a formális és az informális elköteleződés között.

Informális önkéntes elköteleződés alatt olyan tevékenységeket értünk, amiket önként és fizetség nélkül végeznek saját háztartáson kívüli személyek érdekében **bármiféle intézményi kereten kívül**, gyakran **spontán módon és saját kezdeményezésre**, sokszor **privát környezetben**. Ide tartozik **például a szomszédi segítségnyújtás**.

Formális elköteleződés alatt az olyan közhasznú ill. szociális tevékenységeket és szolgáltatásokat értjük, amelyeket **egyesületekkel, ill. szervezetekkel, kezdeményezésekkel egyházközségekkel, ...** összefüggésben végeznek. Tipikusan ilyen területnek számítanak pl. a sport és szabadidő, az operatív szervezetek és a katasztrófavédelem, a környezet- és állatvédelem, az egyházi aktivitások stb.

Ausztriában a formális elköteleződésben résztvevő személyek száma körülbelül ugyanakkora, mint az informális elköteleződésben szereplőké, Magyarországon az informális elköteleződésben résztvevők aránya az önkéntesek között jóval magasabb.

Azon **aktivitások** esetében, amiket a **Co-AGE projekt keretében** végzünk, következésképpen **formális önkéntes elköteleződésről van szó**. A különböző partner-régiók fenntartói (szervezetei) tartozhatnak az egyházi szférába is, de a közigazgatáshoz is, vagy a szociális szolgáltatók közé is.

Struktúrák, amelyekben az önkéntesek elköteleződnek

Az önkéntesek **különböző kontextusokban** köteleződhetnek el, mind a tartalmi irányultságot tekintve, mind a szervezeti struktúrát – egyházi és világi szervezetekben, állami intézményekben és nem kormányzati szervezetekben (NGO-kban), ill. non-profit szervezetekben (NPO-kban), egyesületekben és (polgári) kezdeményezésekben. Néhány fenntartó szociális szolgáltatásokat kínál, mások a katasztrófavédelem területén tevékenykednek, megint mások a környezet, kultúra, sport, ... területén, hogy csak néhányat említsünk.

A szervezeteken és a struktúrákon belül megint csak eltérő jellegzetességek léteznek, ami a **hivatásos és önkéntes munkatársak alkalmazását** illeti. Néhány egyesület teljesen önkéntesekre épül, egyes szervezeteknél főleg főállásúak dolgoznak, másokban a kis létszámú főállású munkatársnak az a feladata, hogy az önkéntesek széles állományát koordinálja.

Azokon a területeken, ahol a **főállású és önkéntes munkatársak egymás mellett tevékenykednek**, a **szerepkörök tisztázása** és a **munkakörök világos elhatárolása** a jó együttműködés meghatározó tényezőit jelenti.

Ugyanúgy lehetséges az olyan, egymás mellett tevékenykedő, egymást alig ismerő önkéntesek **laza kapcsolata**, mint ahogy léteznek **összezsírozódott team**-ek és **évek óta együttműködő kollégák**. Az idők során az elköteleződés természete megváltozott. A **digitalizáció** és mindenekelőtt az internet és a szociális médiák, melyek időközben meghatározzák környezetünket, következményekkel jártak az önkéntes munka vonatkozásában is. Egyrésztől általuk az **önkéntes elköteleződés új formái** jelentek meg, amelyek kihasználják az internet előnyeit, hogy így **helytől és időtől függetlenül** végezzenek el feladatokat. Másrésztől az önkéntes munkát **digitális platformokon keresztül is szervezik és közvetítik**. Így nőtt azon önkéntes tevékenységek száma, amelyek csak kevés időt igényelnek. (3. önkéntesekről szóló beszámoló, 2019). Ez a trend a COVID-19 krízis során még jobban felerősödött.

A Co-AGE keretén belül megvalósítandó projektek belső struktúrájára a regionális modellekben bővebben kitérünk.

CÉLKITŰZÉSEK

Az önkéntes munkában a kapcsolatrendszer központi tényező. A **személyes kapcsolatok lényegi szerepet** töltenek be az önkéntes elköteleződés során. Mindezek ellenére – vagy talán éppen ezért – az önkéntesek megnyerésétől a tőlük való elbúcsúzásig tartó teljes folyamat során a **szervezeti és strukturális keretfeltételek játszanak meghatározó szerepet** az önkéntes munka **sikerét** illetően.

Azért, hogy a Co-AGE projekt célját elérjük, azaz olyan gondoskodó közösségek hálózatát tudjuk megteremteni, amely **fenntartható módon önkéntes munkára** támaszkodik, hasznunkra van a **strukturált és koordinált megközelítés**, melynek formája a **stratégiai önkéntes-menedzsment**.

Kegel (2009, 59. old.) definíciója szerint a stratégiai önkéntes-menedzsment „...tervezés, szervezés, koordinálás és az önkéntes elköteleződés, ill. az önkéntes munka kiértékelése és minősítése egy szervezeten belül. “

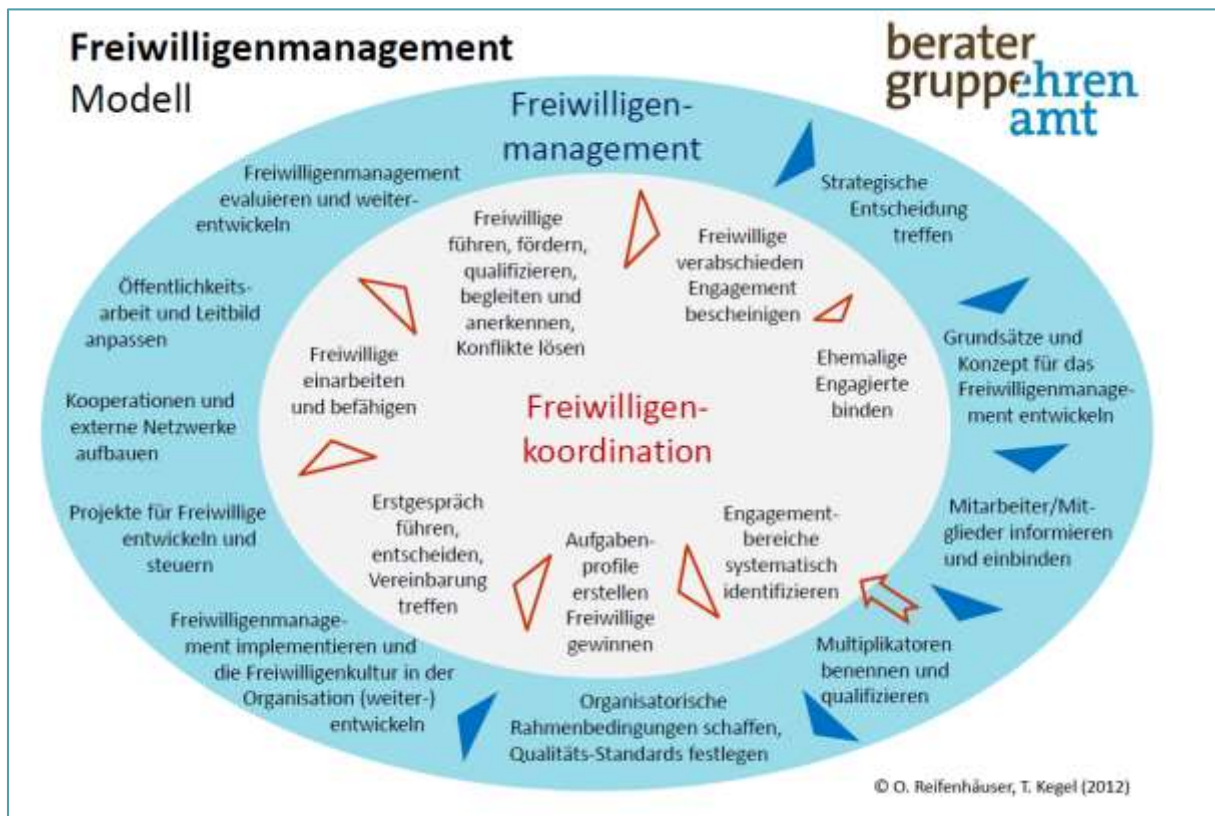
Megfelelő modellekkel egyrészt strukturálható a **kínálatok megteremtése** és a **projektek megvalósítása**, másrészt szavatolható az ehhez szükséges, kellő számú önkéntes megnyerése, amennyiben ezek a modellek az önkéntesek **folyamatos és minőségi kíséretét** támogatják, ami elengedhetetlen a sikerorientált önkéntes elköteleződéshez.

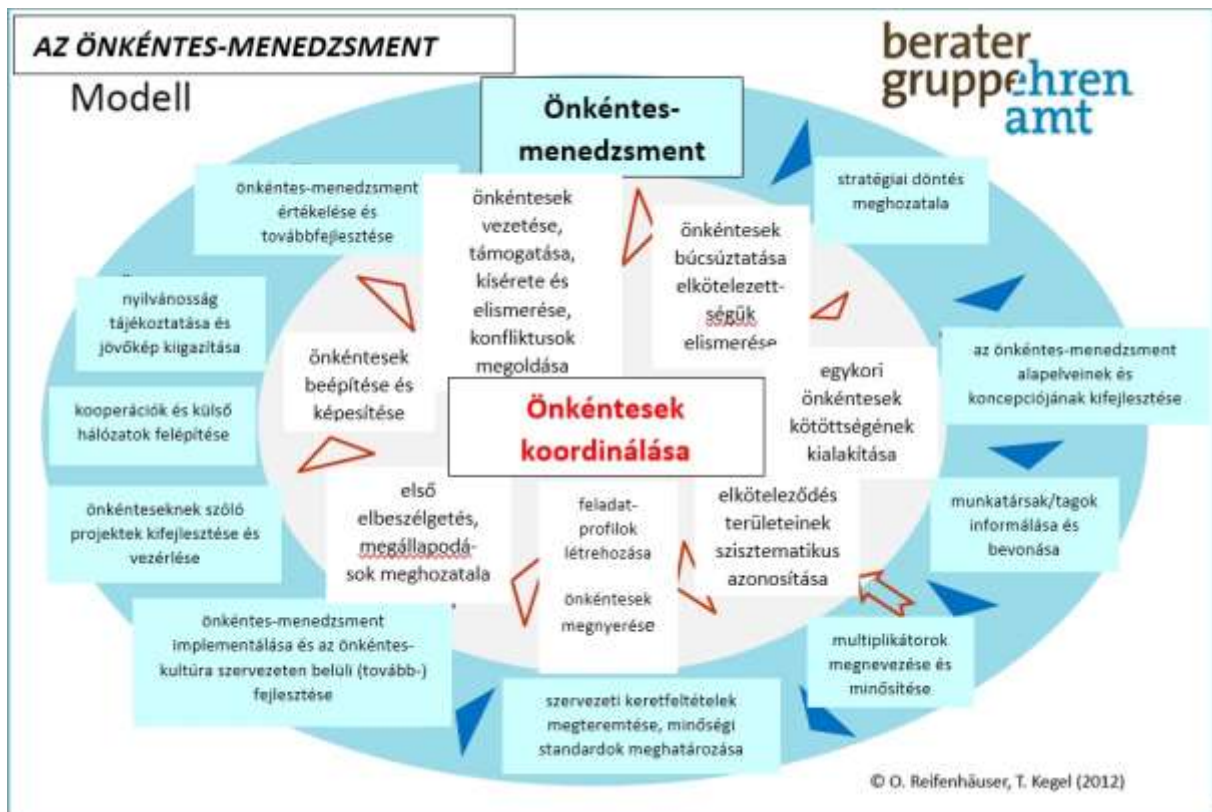
Röviden két modellt mutatunk itt be.

A Reifenhäuser és Kegel-féle önkéntes-menedzsment-modell

O. Reifenhäuser und T. Kegel egy olyan modellt fejlesztett ki, ami **megkülönbözteti az önkéntes-menedzsmentet és az önkéntesek koordinálását**. A következő ábra szemlélteti a két folyamat egyes lépéseit.

Ez a modell mind a **stratégiai fejlesztési feladatokat**, mind a **gyakorlati koordinációs feladatokat** magába foglalja.

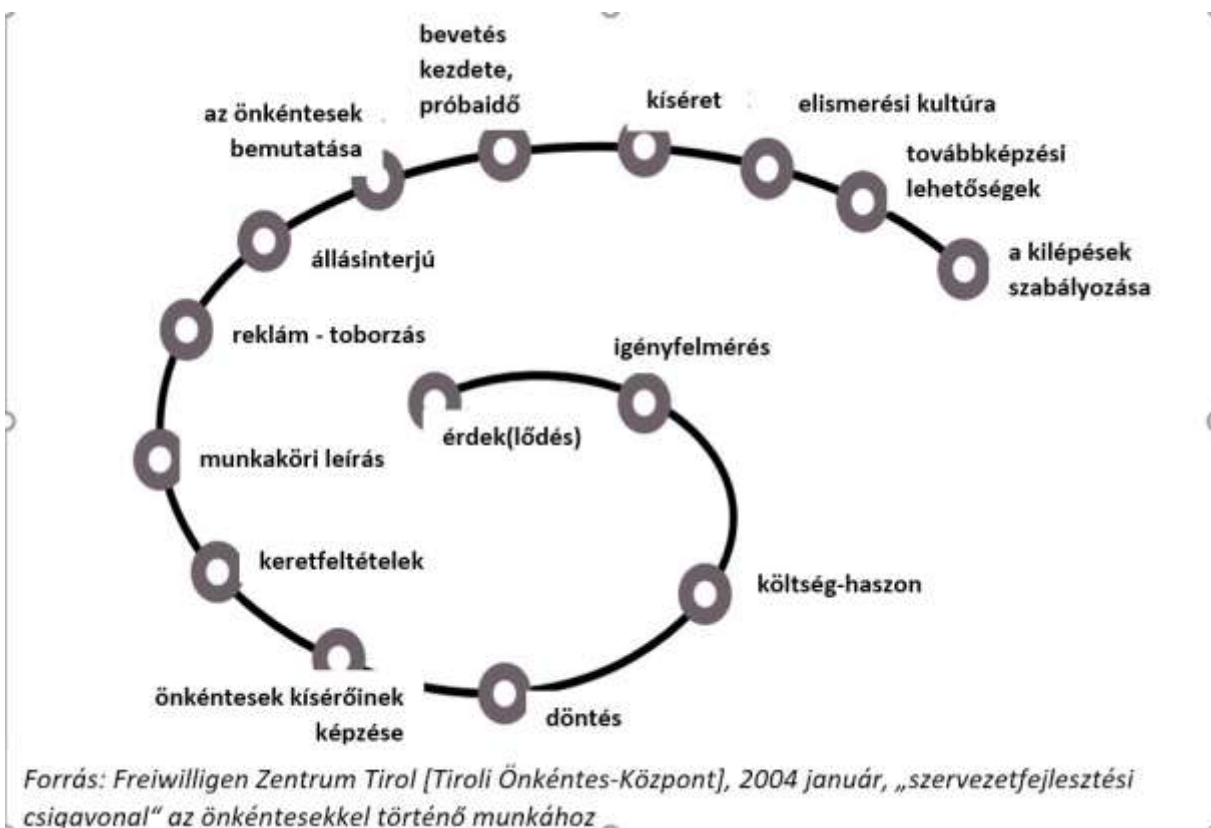

1. ábra: forrás: Reifenhäuser, C. / Hoffmann, S. G. / Kegel, T. (2012)

Az önkéntesekkel való munka szervezetfejlesztési csigavonala

A Tiroli Önkéntes Központ [Freiwilligen Zentrum Tirol] „szervezetfejlesztési csigavonalat” fejlesztett ki az önkéntesekkel való munka ábrázolására (2004). Ez a modell egy három fázisra tagolt, strukturált folyamatot ajánl az önkéntesek szervezetekbe történő bevonására.

2: ábra. Forrás: Bundesministerium für Arbeit, Soziales und Konsumentenschutz (2015)
[Munkaügyi, Szociális és Fogyasztóvédelmi Minisztérium (2015)]

Az 1. fázis azt a szakaszt foglalja magába, amely az **önkéntesekkel** végzett **munkában** való **érdekeltség felismerésétől** ahhoz a **döntés**hez vezet, hogy az **önkénteseket be is vonják**. Ennek költségeit és hasznosságát mérlegelni kell, ugyanúgy, mint azt az egyensúlyt, ami azért szükséges, hogy kellő számú önkéntest vonjunk be, de ugyanakkor ez a létszám jól integrálható, segíthető és kísérhető legyen.

A 2. fázis a **megfelelő keretfeltételek megteremtését** és **rendelkezésre bocsátását** tartalmazza. Ezek a kontakt-személyek rendelkezésre állásától a biztosítási és/vagy költségtérítési, valamint a képzési ill. továbbképzési kínálaton át a feladatok definiálásáig – beleértve az elvárt, ráfordítandó óraszám megállapítását is – terjednek.

A 3. szakasz leírja az **önkéntesek kíséretét a meghirdetéstől és csatlakozásuktól egészen az önkéntes elköteleződés befejeztéig**.

Az Önkéntesek Koordinációjának Hálózata [Netzwerk Freiwilligenkoordination] 2021-ban kifejlesztett, „A minőség ismertetőjegyei az önkéntesekkel végzett munkában” címet viselő publikációjának ellenőrző listájában [checklist] ehhez még egy **negyedik szakaszt** is hozzáfűz, ami a folyamatok és aktivitások **rendszeres minősítéséről és felülvizsgálatáról** szól.

A bilaterális modell céljai

A **szükségletek elemzésekor kiértékelt**, és arra a kérdésre adott **válaszokból**, hogy milyen meglévő szervezeti struktúrák léteznek, amelyek önkénteseket fogadnak, az a következtetés vonható le, hogy a **megkérdezett településeken kevés a támogatás**, és talán **kevés az információ** is arról, hogy a **professzionális támogatási struktúrák** hogyan érnek el hatást.

A két bemutatott modellre támaszkodva a bilaterális modellben olyan – elsősorban a Co-AGE projekt céljainak megvalósítása érdekében fontos – **folyamatok** kidolgozása történik, amelyekben **az idősektől érkező és értük végzett önkéntes elköteleződéssel** összefüggésben **az önkéntesek menedzsmentje sikeres**.

Ezzel, és a későbbiekben a regionális modellekkel ahhoz szeretnénk hozzájárulni, hogy az **önkéntesek és a támogatott személyek erőforrásai erősödjenek**, a projektben végzett aktivitások **fenntarthatóságát** elősegítsük, a **gyakorlatorientáltságot** világossá tegyük, **rámutassunk az önkéntesek lehetséges bevetési területeire**, valamint az **önkéntesek** tapasztalatát, **szakmai és szociális kompetenciáit elismerjük és felhasználjuk**.

A Reifenhäuser és Kegel-féle önkéntes-menedzsment-modellhez analóg módon **két dimenziót** különböztetünk meg: **menedzsment-folyamatokat**, amelyekben megteremtődnek és biztosítva vannak az önkéntes elköteleződés alapjai, valamint a **koordinációs folyamatokat**, amelyek az önkéntesen elköteleződöttek bevetését és aktivitásait fogják át.

MENEDZSMENT-FOLYAMATOK A CO-AGE PROJEKTBEN

Menedzsment-folyamatok alatt azon folyamatokat értjük, amelyek olyan **projektek és kínálatok fejlesztését és fenntartását** szolgálják, amelyekben önkéntesek kerülnek bevetésre. A bilaterális modell és a regionális modellek létrehozása is a menedzsment-folyamatok közé sorolható be.

Az önkéntesek feladatainak definiálása

A Co-AGE projektben 20 pilot-településen fejlesztünk ki és valósítunk meg olyan kínálatokat, amelyek önkéntes elköteleződésre alapozva hozzájárulnak az idősebb emberek életminőségének javításához. A mindenkori projekttől függően egy első fázisban az önkéntesek **feladatait** definiáljuk **tartalmi, időbeni és térbeli paraméterek** alapján.

A kérdések, amiket ezzel összefüggésben meg kell válaszolni, többek közt a következők:

- Milyen tevékenységeket hajtsanak végre az önkéntesek?
- Kell hozzá konkrét, a jelentkezőkre vonatkozó követelményprofil? Ha igen, milyen?
- Rendszeres bevetésekről van szó, vagy eseti aktivitásokról?
- Hosszú távú kötődésre számítunk, vagy időben korlátozott elköteleződésről van szó?
- Mennyi időt tudnak/kellene az önkénteseknek, milyen hosszú időtartamra áldozniuk?
- Hol hajtják végre az önkéntes tevékenységet? Meghatározott helyszínen/székhelyen, a kínálatot igénybe vevőknél, helyben?
- Milyen távolságon belül kerülnek bevetésre az önkéntesek?

A fenti kérdésekre adott válaszoktól függően **specifikus tevékenységi leírások és/vagy vezérfonalak** dolgozhatók ki, ill. **kiválasztási folyamat** definiálható. Ezenkívül a **bevetési megállapodások** megfogalmazása is megtörténik, amelyekkel az általános adatvédelmi rendelet (GDPR) előírásainak is megfelelünk. A mindenkori aktivitás szerint ezek a megállapodások tartalmazhatnak titoktartási passzust is, vagy bizonyos időszakra vonatkozó kötelezettséget, vagy meghatározott mennyiségű továbbképzésen és/vagy szupervízióon való részvételi kötelezettséget.

Az ilyen önkéntesekkel való megállapodásokkal hosszabb távú elköteleződés esetén egyfajta **kötelező érvény és kontinuitás** biztosítható.

Részletes információk ezekhez a pontokhoz a regionális modellekben találhatók.

A keretfeltételek megteremtése

A **szükséges, ill. hasznos keretfeltételek** megteremtése egy további lényeges építőkockát jelent a sikerorientált önkéntes elköteleződés számára. Ez a terület viseli a felelősséget azért, hogy egyensúly álljon be a szükséglet és az erőforrások között.

A **szervezési keretfeltételek** közé tartozik többek között az, hogy álljanak rendelkezésre a **kapcsolattartó személyek**. A Co-AGE projektben ezek a projekt-team tagjain kívül az úgynevezett **bizalmi munkatársak**, akik az egyes pilot-településeken kerülnek bevetésre. Néhányan közülük főállásúak, mások pedig maguk is önkéntesek.

Azért, hogy az önkéntesek jogilag biztosítva legyenek. ajánlatos, hogy a szervezetek a bevetés időtartamára az önkéntesek biztosított védelmére **felelősség- és baleseti biztosítást** kössenek. Bizonyos esetekben szokás felajánlani a keletkezett **költségek** bürokrácia mentes **megtérítését** is.

Az önkéntes tevékenység **tartalmi** minősége **képzési és továbbképzési lehetőségek szervezésével** és/vagy **műhelytalálkozókkal** biztosítható. Bizonyos kínálatok esetén – mindenekelőtt szociális területen – ide tartoznak a **szupervíziók** is. A Co-AGE projektben mindezen keretfeltételeket lefedtük.

A nyilvánosság tájékoztatása

A nyilvánosság tájékoztatása több területen is hatást fejt ki:

Az a célja, hogy a széles nyilvánosság számára **ismertté tegye az önkéntesen elkötelezettek kínálatait és kezdeményezéseit**. De azért is szükséges, hogy az önkénteseket informálja az önkéntes elköteleződési lehetőségekről, és így **együttműködésre hajlandó embereket nyerjünk meg munkatársnak**.

De az **adománygyűjtés** is lehet a nyilvánossági munka célja, vagy a hálózatosodás elősegítése. Lényeges szempont az is, hogy az **önkéntes munka elismerését** széles nyilvánosság előtt kommunikáljuk.

A Co-AGE projektben **különböző módszereket és eszközöket** alkalmazunk: nyomdai termékektől kezdve, mint a brosúrák és szórólapok, a sajtóközleményeken, sajtótájékoztatón és információs rendezvényeken át, mint a polgári fórumok vagy a Roadshow, egészen a digitális eszközök használatáig, mint a virtuális faluközpont, a projekt-weboldal, stb. A folyamatos tudatformálás részeként, az

„önkéntes elköteleződés” és az „e-volunteering” témaköreiben indított, a pandémia idején fennálló lehetőségekről szóló média-kampánnyal hozzáadott értéket szeretnénk elérni a Co-AGE projekt eredményeinek jobb közvetítése és az önkéntes elköteleződés fokozása terén.

Kooperációk és hálózatok kiépítése és felhasználása

Az önkéntes kezdeményezések fenntartható implementálásához és a szinergia-hatások felhasználásához fontos a **kooperációk és hálózatok kiépítése és azok ápolása**. Bilaterális szinten a Co-AGE projektben például a projekt-régiókban a **projektpartnerek közötti, valamint a stratégiai partnerekkel történő kooperáció** tartozik ehhez a területhez.

A **az önkéntes munka területén működő más szereplőkkel** és szervezeteken átnyúló kezdeményezésekkel létrejövő hálózatosodás a tapasztalatcsere és a látókör szélesítése céljából ugyanolyan lényegi szempont, mint a **politikai szintű hálózati munka**, történjen az akár a települések helyi szintű képviselőivel, akár regionális vagy nemzeti szinten, nem utolsósorban azért, hogy általánosan elfogadottá tegyünk az **önkéntesekről szóló politikát** mint a **társadalompolitika fontos részét**.

A Co-AGE projektben ebben az összefüggésben például politikai vitafórumot rendeztünk, amelybe képviselőket vontunk be mind az ausztriai, mind a magyar oldalról.

Azokat a kooperációkat és hálózatokat, amelyek a pilot-településeken jöttek létre és a (mini)projektek gondozásában működnek, a regionális modellekben írjuk le.

Értékelés és továbbfejlesztés

A kínálat **minősége** a **rendszeres értékeléseken** alapuló állandó, **folyamatos továbbfejlesztés** útján **biztosítható** fenntartható módon.

Azon szervezetek számára, amelyek önkénteseket vetnek be, az Önkéntes-koordinációs Hálózat egy **Checklist-et** kínál **az önkéntesekkel végzett munka minőségi jegyeiről**, amit – a szervezetfejlesztési csigavonal négy szakaszának megfelelően tagolva – diagnosztikai eszközként lehet felhasználni. (Netzwerk Freiwilligenkoordination [Önkéntes-koordinációs Hálózat], 2021).

A konkrét önkéntes munkával kapcsolatban alkalmazható eszközök közé tartozik például a **bevetési dokumentáció** vagy az **elégedettségi kérdőívek kiértékelése**, amiket mind az önkéntesek körében, mind pedig a szolgáltatást igénybe vevők közt elvégeztünk. A **szupervíziók** is felhasználhatók saját munkánk értékelésére és továbbfejlesztésére.

A Co-AGE projektben az **önkénteseké mellett a főállású munkatársak szupervízióját** is felkínáljuk. A projekt szintű értékelés rendszeresen megtörténik a **Steering Committee** félévente megtartott meeting-jein és a rendszeres **projekt-meeting-eken**.

KOORDINÁCIÓS FOLYAMATOK ACO-AGE PROJEKTBEN

Ebbe a szegmensbe tartozik minden olyan **folyamat**, aminek az a célja, hogy az **önkéntesek bevetését** mind **szervezési**, mind **motivációs** szempontból **biztosítsa**.

Az önkéntesek megnyerése

A Co-AGE projekt által végrehajtott igényfelmérés szerint az önkéntesek megnyerését szolgáló stratégiákra irányuló kérdésre adott válaszokban a kiértékelés szerint mindkét országban és gyakorlatilag minden célcsoportnál azok az **aktivitások** vezetnek a listát, **amelyekben személyes kontaktusokra kerül sor**.

Az önkéntesek által végzett **tevékenységek mindenkor tartalmának és komplexitásának megfelelően** a toborzási fázist **többé-kevésbé részletesen** valósítják meg, ami egészen specifikus szakmai vagy személyi követelmények esetén akár pályázati procedúráig is elmehet, vagy kötelező képzést kell végigjárni az első bevetés előtt. Erre a szakaszra eshet az onboarding-folyamat is [szisztematikus bevezetés az új munkába], amennyiben önkéntesek egy szervezet részévé válnak.

Minden esetben ajánlatos az érdeklődő önkéntesekkel való **első beszélgetés** lefolytatása, aminek a célja az, hogy megismerkedjünk a személlyel, motivációját és alkalmasságát feltárjuk, és – amennyiben többféle, különböző **bevetési terület** létezik, ezeket **behatároljuk** és a megfelelőt **kiderítsük**. Bizonyos tevékenységek esetén előfeltételként előírhatjuk az önkéntes munkatárs számára az erkölcsi bizonyítvány meglétét is. Az **adott tevékenységbe való bevezetés** és az esetleges **próbaidő**, a **szervezési és/vagy tartalmi információk és irányelvek átadása** is ebben a fázisban történik.

A végén következik be a **bevetési megállapodás aláírása**. Még abban az esetben is, ha az emberek önkéntes munkára szabad akaratukból jelentkeznek, léteznek bizonyos **elvárások**, amiket az önkéntesekkel szemben támasztanak, ill. amelyek teljesítésre **kötelezettséget** kell **vállalniuk**, hogy ezáltal az **önkéntes elköteleződés mindenki számára gyarapodást** jelenthessen. Ide tartoznak a feladat(ok) megállapodás szerinti teljesítése mellett többek közt olyan szervezési szempontok, mint az önkéntes munka mértéke, adott esetben a képző és továbbképző rendezvényeken való részvétel, az adatvédelmi irányelvek és a titoktartás figyelembevétele a bevetés idejére és befejezése után is, stb. (Kreitzer / Strempfl, 2019)

Hogy fennállnak-e, ill. milyen feltételek és elvárások állnak fenn az önkéntesek felé a pilot-települések kezdeményezései keretében, azt a regionális modellekben közelebbről kifejtjük.

A bevetések koordinálása és az önkéntesek hálózatosodása

A bevetések koordinálása során szükségessé válhat, hogy **még a kiközvetítés előtt beszélgetést** folytassunk **azokkal a személyekkel is, akik az önkéntesek támogatását igénybe vennék**, hogy tisztázzuk az elvárásaikat, és szondázzuk az önkéntes munka lehetőségeit és korlátait.

A mindenkori aktivitástól függően több, ill. kevesebb, **különböző formájú koordinációs ráfordítás** lehet szükséges. A rendszeresen előforduló és/vagy előre tervezhető bevetésekre más feltételek vonatkoznak, mint az önkéntesek rövid távú vagy akut bevetése esetén. A bevetések koordinálása és az önkéntesek közvetítése, ill. aktiválása személyes kapcsolaton keresztül ugyanúgy megtörténhet, mint telefonon keresztül vagy digitális eszközök segítségével.

A digitalizáció már az önkéntesek koordinációjának is részévé vált, és így az önkéntes elköteleződés szervezésének módja is megváltozott (BMSGPK [Szociális, Egészségügyi, Ápolási és Fogyasztóvédelmi Minisztérium], 2019). A Co-AGE projektben ennek a tendenciának a pilot-településeken zárt Facebook-csoportok létrehozásával felelünk meg. Az ún. **virtuális faluközpontokat az önkéntesek és a kínálat felhasználóinak koordinációjára** minden pilot-településen életre hívtuk.

Az önkéntesek kísérete és támogatása

A kereső munkatevékenységgel ellentétben az önkéntesek nem kapnak pénzbeni ellenszolgáltatást. Bérük a **személyes elégedettség**. Azok a tényezők, amik a személyes elégedettséget növelik, annyira különbözők, mint maguk az emberek. Sok önkéntes számára az az érzés jelenti a legnagyobb gyarapodás érzését, hogy **valakinek segíthetnek**. Mások viszont a **jó kíséretet** értékelik, vagy a **személyes fejlődés lehetőségét**, vagy azt az érzést, hogy **egy nagyobb egész részévé válnak**.

A kíséret és támogatás területén helyezkedik el ennek megfelelően minden kínálat, ami a **participációt** és a **motivációt támogató** és azt **megtartani hivatott intézkedéseket** szorgalmaz, hogy így lefedje az önkéntesek aktivizálásra, értelemre, öröme, valahová tartozásra, kompetenciáik és képességeik bevitelére és egyebekre irányuló szükségleteit.

Az igényfelmérés során megkérdezett szervezetek tudatában vannak a folyamatos, minőségi önkéntes-koordinálás jelentőségének. Az **önkénteseket támogató intézkedésekre** vonatkozó kérdésre a felmérésben a szervezetek mindkét országban a **„folyamatos kíséret / tanácsadás”** választ adták meg **leggyakrabban**.

A már a menedzsment-folyamatoknál megnevezett **keretfeltételek is** fontos tényezőt jelentenek az önkéntesek **szakmai és emocionális kíséretében és támogatásában**. A képzési, továbbképzési és folytatólagos továbbképzési kínálattal, szupervízióval, ill. az olyan eszmecsere-lehetőségekkel, mint pl. a törzsasztal, tanulmányi utak stb. a munka **tartalmi minőségbiztosítási feltételeinek** az **önkéntesek** különböző **szükségeihez igazítva** lehet megfelelni, ami viszont elősegíti a **motivációjukat, hogy** (továbbra is) elköteleződjenek.

Az **elismerési kultúra** ápolásának ebben az összefüggésben nagy jelentősége van. Azok a formák, amelyekben az individuális, szervezeti és társadalmi szintű elismerés kifejezhető, például a következők:

- Személyes gesztusok bizonyos alkalmakkor, pl. születésnapi köszöntés, karácsonyi ajándék, ...
- meghívók az ünnepekre (esetleg az évkör eseményeihez kapcsolva)
- Közös aktivitások szervezése, pl. kirándulásoké
- Továbbképzési és csatlakozó továbbképzési kínálat
- Kitüntetések, minősítések
- Tevékenységet igazoló okiratok (akár az önkéntes-igazolvány)
- Ünnepléses búcsúztatók
- rendelkezésre álló kontakt személyek
- Költségtérítések
- Médiabeszámolók (nyomtatott / rádió és tv / social media)
- Az önkéntes elköteleződés jogi keretfeltételeinek megteremtése
- Az önkéntes-projektek anyagi támogatása a közsféra által (lokális, regionális, nemzeti szinttől a nemzetközi szintig)

Az önkéntesek tudatos **búcsúztatása** is az önkéntes-koordináció sikerorientált folyamatának része.

A regionális modellekben a regionális keretfeltételekre és követelményekre, valamint a **pilot-települések projektspecifikus folyamataira részletesebben kitérünk.**

KÍNÁLATOK

A Co-AGE projektben az idősebb emberek számára olyan **kínálatokat** teremtünk, **amelyek az önkéntesek együttműködésére épülnek**, és amelyek mind **individuális szinten**, mind **társadalmiszinten többlet-értéket** képviselnek. Az idősebb emberek és hozzátartozóik életminőségének és jó közérzetének elősegítése mellett egyes projektek szolgálhatják a helyi szociális rendszer tehermentesítését is, ill. kiegészíthetik az olyan professzionális szolgáltatások kínálatát, mint a házi betegápolás.

Azok a kínálatok, amik hozzájárulnak az **idősebb emberek (lehetőleg) autonóm, önmaguk által meghatározott életéhez**, és csökkentik az (ápolást végző) hozzátartozók terheit is, **az élet sok területén** tudnak hatékonyan működni. E helyen említjük meg még egyszer azt a nyolc dimenziót, amelyekben a kezdeményezések hozzájárulhatnak a közösségen belüli idősbáratabb hozzáálláshoz: lakhatás, mobilitás és közlekedés, információ és kommunikáció, közterületek és épületek, kommunális támogatás és egészségügyi szolgáltatások, a társadalmi életben való részvétel, polgárok bevonása és foglalkoztatás, megbecsülés és társadalmi integráció.

A következő lista – a teljesség igénye nélkül – **példaként** nevez meg olyan **területeket**, amelyeken az önkéntes aktivitások elősegítik, ill. elősegíthetik az idősebb emberek életminőségének emelését:

- Napi támogatásra irányuló kínálat (ellátás, orvoslátogatás, bevásárlások, ...)
- A nap strukturált beosztására irányuló kínálat
- Magányosság megszüntetésére irányuló kínálat
- Jó (szellemi, testi) egészség előmozdítására irányuló kínálat
- A szabadidő eltöltésére irányuló kínálat
- A mobilitás javítását célzó kínálat
- Kulturális kínálat
- Sportra vonatkozó kínálat
- A vallás és spiritualitás területére vonatkozó kínálat
- A szociális összefogást segítő kínálat (generációkon átnyúló, interkulturális, a közjóra orientált, ...)
- A hospice-ra és a halál előtti gondozásra vonatkozó kínálat

Azok mellett a kínálatok mellett, amelyeknél **személyes kontaktusra** kerül sor, a **személyes kontaktus nélküli** aktivitások egyre nagyobb jelentőségre tesznek szert. Nem utolsósorban az utóbbi időben, a COVID-19-krisis óta az elköteleződés és a közösségteremtés új formái jöttek létre.

Hogy milyen **konkrét kínálatokat** valósítanak meg a projekt-régiókban, ill. a pilot-településeken a Co-AGE projekt keretein belül, azt a **regionális modellekben részletezzük**.

Többlet-érték az önkéntesen elköteleződő idős emberek számára

Az önkéntes tevékenységek nem csak azok számára jelentenek többlet-értéket, akik ezt a kínálatot igénybe veszik hanem azon idősebb emberek számára is, akik maguk köteleződnek el önkéntesként.

Az, hogy önkéntesen elköteleződnek, az idősebb emberek számára **sokrétű részvételi lehetőséget kínál**, ami az időskori egészségre és jó közérzetre is pozitív hatással lehet. (Gross, 2009) Nem utolsósorban azért, mert lényegi szerepek elvesztése után – ami gyakran együtt jár a nyugdíjazással –, az új, önkéntes aktivitásokkal és szociális interakciókkal új szerepek felvállalására nyílik lehetőségük. Ezek **pozitív önértékelést** eredményeznek, és így **megnőhet az élettel való elégedettségük**. Mindezek során persze fontos, hogy a tevékenységen belül **egyensúly legyen a meghozott teljesítmény és az érte kapott elismerés között**. Csak abban az esetben jár együtt jobb közérzettel a társadalmi szempontból produktív tevékenység, ha elismeréssel jár, így hozzájárulhat az egészséges idősödéshez. (Wahrendorf / Siegrist, 2008)

KOOPERÁCIÓK

Az önkéntes munka nem légüres térben történik. **Tágabb (társadalmi) kontextusba ágyazódik**, ez visszatükröződik a Co-AGE projektpartnerségben is: **politikai települések, vallási közösségek, ill. egyházközségek, egyesületek, szociális szolgáltatók, non-profit-szervezetek**, stb. jelentik ezt a kontextust. Az egyes projektpartnerek pedig tevékenységi körükön belül szintén tágabb kontextusba ágyazódnak (járás, tartomány, megye, püspökség, hálózatok, érdekközösségek, ...).

A pénzügyi, személyi és/vagy térbeli erőforrásoknak a saját szervezeten vagy más területről érkező kooperációs partneren keresztül történő rendelkezésre bocsátása **lényegi tényezőt** jelent az aktivitások **támogatásában**. A **szektorokon-átnyúló együttműködés** (közigazgatás, civil társadalom és gazdaság) az önkéntes-projektek számára nagyon gyümölcsöző lehet, ha ezáltal **eltérő megközelítési módokat, kompetenciákat és akár kultúrákat lehet bevinni a közösbe**, hogy ott **felhasználjuk** azokat.

A regionális modellek foglalkoznak azzal a kérdéssel, hogy milyen szereplők számítanak jelentősnek az adott régióban a kooperációs partnerség szempontjából, és azok mivel járulnak hozzá a közöshöz.

ÖSSZEFOGLALÁS

Az **önkéntes elkötelezettség** gyarapodást jelent, **mind társadalmi szinten**, mind **szervezeti szinten**, és természetesen **individuális szinten is**. Individuális szinten nem csak azok számára jelent többlet-értéket, akik az önkéntes tevékenységeket igénybe veszik, hanem azon emberek számára is, akik önkéntes elköteleződésükkel saját szükségleteiket elégítik ki.

A **Co-AGE Interreg-projekt** keretében, melynek célja az osztrák-magyar határ régióban élő idősebb emberek életminőségének javítása, **önkéntesen elköteleződő emberek** válnak aktívvá a pilot-településeken, ezzel a céllal azonosulva. Ez esetben **formális önkéntes elköteleződésről** van szó.

Aktivitásaik professzionális megtervezéséhez és megszervezéséhez strukturált megközelítésre van szükség. Az idősebb emberek számára végzett önkéntes munka támogatását szolgáló bilaterális modell kidolgozza azokat a **menedzsment- és koordinációs folyamatokat**, amelyek a döntések előtt tárgyalják az önkéntesekkel indítandó projektekre vonatkozó egyes fázisok lényegi aspektusait, az önkéntesek megnyerésétől, bevetéseik koordinálásán keresztül egészen a munka értékeléséig.

Ezek a menedzsment- és koordinációs folyamatok, amelyek többek között az önkéntesek megnyerését, kíséretét és támogatását, a megfelelő keretfeltételek megteremtését, a nyilvánosság hatékony tájékoztatását, a más szereplőkkel történő hálózatosodást és a folyamatos továbbfejlesztést foglalják magukba, hozzájárulnak ahhoz, hogy **fenntartható módon minőségi kínálatokat** lehessen teremteni az **idősebb emberek számára**.

A bilaterális modell képezi a regionális modellek keretét, amelyekben a folyamatnak a pilot-településeken létrehozott mindenkori projektekre relevanciával bíró lépéseit részletesebben leírjuk.

FORRÁSOK MEGNEVEZÉSE

Publikációk:

Bundesministerium für Arbeit, Soziales und Konsumentenschutz (2015): Bericht zur Lage und zu den Perspektiven des freiwilligen Engagements in Österreich, 2. Freiwilligenbericht

Bundesministerium für Soziales, Gesundheit, Pflege und Konsumentenschutz (2019): 3. Bericht zum freiwilligen Engagement in Österreich

Co-AGE Konsortium (2020): Analyse der Praxis und der soziodemographischen Rahmenbedingungen von freiwilligem Engagement in der österreichisch-ungarischen Grenzregion - Sekundärdatenanalyse

Co-AGE Konsortium (2020): Freiwilliges Engagement - Bedarfserhebung im Rahmen des Projekts Co-AGE, Auswertung Online-Umfrage

Gross, M., (2009): Chancen, Potentiale und Restriktionen ehrenamtlichen Engagements im höheren Lebensalter. Abschlussarbeit für den Universitätslehrgang Interdisziplinäre Gerontologie, Karl-Franzens-Universität Graz

Kegel, T. (2009): Sozialmanagement und Freiwilligen-Management. In: Reifenhäuser et al. (2009) Freiwilligen-Management. Augsburg: Ziel-Verlag

Kreitzer, S. / Strempl, K. (2019): Freiwilliges Engagement in der Chance B

Netzwerk Freiwilligenkoordination (2021): Qualitätsmerkmale in der Arbeit mit Freiwilligen – Checkliste

Reifenhäuser, C. / Hoffmann, S. G. / Kegel, T. (2009): Freiwilligen Management. Augsburg: ZIEL Verlag

Reifenhäuser, C. / Hoffmann, S. G. / Kegel, T. (2012): Freiwilligen Management. Theorie – Politik – Praxis. 2. überarbeitete Auflage. Augsburg: ZIEL Verlag

Wahrendorf, M. / Siegrist, J. (2008): Soziale Produktivität und Wohlbefinden im höheren Lebensalter. In: Erlinghagen, M. / Hank, K. (2008) (Hrsg.): Produktives Altern und informelle Arbeit in modernen Gesellschaften - Theoretische Perspektiven und empirische Befunde. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 51-74

WHO (2007), Global Age-friendly Cities: A Guide

WHO (2018): The Global Network for Age-friendly Cities and Communities: looking back over the last decade, looking forward to the next. Genf, Schweiz: World Health Organization; 2018 (WHO/FWC/ALC/18.4). Lizenz: CC BY-NC-SA 3.0 IGO

Web-linkek:

<https://de.statista.com/statistik/daten/studie/217431/umfrage/altersstruktur-in-oesterreich/>

<https://de.statista.com/statistik/daten/studie/688040/umfrage/altersstruktur-in-oesterreich-nach-bundeslaendern/>

<https://de.statista.com/statistik/daten/studie/272447/umfrage/altersstruktur-in-ungarn/>

<https://www.europeandatajournalism.eu/ger/Nachrichten/Daten-Nachrichten/Lebenserwartung-nach-der-Rente-Ein-sehr-unausgeglichenes-Europa>